

*Altarkors i Söderköpings kyrka
utfört av Wiven Nilsson, Lund.*

John Donne: KORSET

*Har Kristus valt och fattat korset, då —
vem vore jag, om jag hans bild därpå
och korset själot, hans stod, förneka djärvdes?
Hur kunde det, som där åt mig förvärvdes,
förbliva mitt, om jag med vrångt förakt
det altar såge, där han offret bragt?
Det bar ju släktets hela syndabörda,
men bär det ock den synd att icke vörda
men håna det? Nej, om jag vände bort
min blick från korset, skulle inom kort
det straff, som Kristus där i nåd avvände,
på nytt min själ försänka i elände.*

*Ej någon lag, på falska grunder fäst,
ej heller någon högst vältalig präst
i predikstoln skall mig från korset vända.
Det får ej ske! Det skall mig icke hända!
Ty bleve Kristi kors mig undanryckt,
strax av ett annat kors jag bleve tryckt.*

*Ja, intet kors förvisst kan tyngre väga
än det att intet känna, intet äga.*

*Kan korset plånas ut: Guds instrument,
åt mig antvardat i hans sakrament?
Vem binder mina armar? Dem jag sträcker
till öppnad famn; då ser du och upptäcker
i min gestalt den heliga symboln.
Se skeppets mast och rå: på mörka moln
kring havets bryn de samma tecken etsa.
Se fåglarna, som runt om tornet kretsas:
var vingad varelse ger skönt gestalt
åt detta kors. Det skönjes överallt,
ty Gud har allestädes i naturen
till andakt låtit teckna korskonturen.
Från pol till pol, varhelst en longitud
en breddgrad skär, vi möta korsets bud.*

*Ett kors dig lägges på, när kroppen lider,
ett kors du bär i själens svåra tider.
Men båda tjäna dig till bättre bot,
om dem du drager utan agg och knot,
än någon drog ur apotekarns kista.
Det bor en hälsokraft, som ej skall brista,
i varje kors, som ödmjukheten bär,
tills Herrrens råd med bördan uppnått är.
En konstnär säges se i träet redan
den bild, som med sin kniv han snidar sedan.
Hans värv är alltså det att göra fri
från höljet den figur, som göms däri.
Så låt ock du ditt kors det syfte följa
att bryta loss de stycken, som fördölja
i dig Messias' bild, att den står fram
i dig till vittne om Guds rena Lamm.*

*Men lik en styv kemist, som lömskt bedriver
det brott att prägla falska mynt, så bliver
ej sällan självförnekelsen ett sken,
som täcker självbehagets döda ben.
En stolthet, som av ödmjukheten födes,*

ett monster är, varav all nåd förödes.
 Så korsar öfver all din fromma fröjd,
 varmed du vandrar under korset nöjd!
 Med tjocka streck stryk öfver din beskådan
 av denna dygdestråt! Märk själavådan!
 Ty om ditt öga runt om korsets stam
 blott letar njutbar frukt men skyr dess skam,
 då är du liksom Edens par bedragen,
 i ormens snara snärjd, tillfångatagen.
 Långt bättre sker, om korsets bittra lut
 får ur ditt veka hjärta plåna ut
 all smak för själviskt sökt och njuten heder.
 Ja, rätt den beder, som om korset beder.

Ty korset korsar öfver ögats lust,
 och korset dämpar hjärtats rädda pust
 (det flämtar — ack, så ängsligt som en groda,
 så snart det ser en fara för sitt goda).
 Märk sist, att hjärnans valv är fogat så,
 att i suturen korsets linjer stå.
 Därav för dina tankar givs en regel:
 de skola hållas upp mot Kristi spegel.
 Vadhelst i dem, som med förvrängda drag
 av rätt och sanning kränker korsets lag
 och som med kvick esprit försöker skyla
 ett hårt och obarmhärtigt hjärtas kyla
 — all tankekonstens synd av sådan sort
 i korsets stränga ljus må dömas bort!

Var ivrig om ditt kors men ej om andras!
 Ej döme du, hur deras väg skall vändras:
 med lindrigare eller tyngre lott
 än den, som du av Herrens hand har fått.
 Men lovligt, medan Herrens råd vi vörda,
 det är oss ju att lätta nästans börda,
 ty så bär Kristi kors sin rätta frukt.
 En offergård med välbehaglig lukt
 åt jords och himmels konung vi hembära,
 när detta kors med ord och tjänst vi ära.

John Donne (1573—1631), domprost i S:t Paul i London 1621 till sin död, var en av sin samtids många stora skalders och har på senare tid framstått som en av dess allra största, tack vare intensiteten och djupet i hans känslor och tankeliv och den oförställda öppenheten, varmed han formar detta liv i dikt. Tidigare mest upptagen med erotiska och satiriska motiv ägnade han sig sedan med oförminskad kraft åt religiös lyrik, där ej minst lidandes- och dödstankarna spela en stor roll, i samband med en Gudshängivelsens mystik. Även som predikant yttrade han sig med personlig frihet och djup lärdom. — En god svensk essay om honom kan läsas i Bonniers Litterära Magasin årg. XIV, 1945.

Efterföljande dikt »The Crosse» är översatt i originalets versmått, dock med den skillnaden, att kvinnliga rimpar här omväxla med manliga; Donne har blott de sistnämnda. Hos honom förekommer ej heller någon strofindelning; den här försökta vill markera huvudtankarnas skridning. Donnes stil är ytterst knapp och epigrammatisk, och översättningen har måst bliva längre än originalet samt här och var förbehålla sig en viss frihet gentemot detta. — Det polemiska draget i början: en lag, »på falska grunder fäst» etc., riktar sig givetvis mot tidens puritanska kalvinism med dess avoghet mot korsbilder och korstecken.

Översättningen dedicerats till det nya altarkors, som i påskas skänktes till altaret i Söderköpings S:t Laurentii kyrka.

Bo Sture Wiking.

Det medeltida gudstjänstlivet i Åbo domkyrka.

J. Rinne, Turun tuomiokirkko keskiaikana, II Altarit ja kirkolliset toimitukset (= Åbo domkyrka under medeltiden, II Altarna och de kyrkliga förrättningarna). Åbo 1948.

Professor Rinne har tidigare flitigt sysslat med Finlands medeltid, bl. a. har han utgivit ett digert arbete om biskop Henrik, »Finlands apostel». På 1920-talet ledde han restaureringen av Åbo domkyrka och utgav därefter en ingående skildring av dess olika